

Érettségi vizsga - 2020

E. d) Próba

Filozófia

10. Teszt

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Minden tétel megoldása kötelező. Hivatalból 10 pont engedélyezett**
- **A munkaidő hossza 3 óra**

I. TÉTEL

(30 pont)

Írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt az alábbi esetek mindegyikénél! Csak egyetlen válasz lehet helyes.

1. Az élet értelmének problematikája jellegzetesen:
 - a. gnosszeológiai (ismeretelméleti) kérdés
 - b. episztemológiai kérdés
 - c. az emberi természethez tartozó kérdés
 - d. a közjavak természetéhez tartozó kérdés
2. Amikor az emberek viselkedése/magatartása a jó-rossz közötti megkülönböztetés alapján értékelődik, (a következő területre) hivatkozunk:
 - a. esztétika
 - b. erkölcs
 - c. ontológia
 - d. hivatalnokság
3. Az alkalmazott etikai problémák között található:
 - a. az ember, mint társas lény
 - b. a tévedések kiküszöbölése a megismerés folyamatában
 - c. az abszolút idő meghatározása
 - d. az eutanázia
4. A társadalmi-politikai szabadság magába foglalja:
 - a. az azonosság-másság viszonyát
 - b. az egyén-állam viszonyát
 - c. a jó-rossz viszonyát
 - d. az igaz-hamis viszonyát
5. Az élet értelme egy olyan fogalom, amely megcélozza:
 - a. a tetteket, amelyek kiteljesítik az embert
 - b. a véletlenszerű tetteket
 - c. más emberek tetteit
 - d. a másodlagos tetteket
6. A társadalmi-politikai felelősség pozitívan szabályozott (a következő tényező által):
 - a. a szabad akarat hiánya
 - b. az egyén képessége, hogy ésszerűen döntsön
 - c. a fájdalom állapota és az öröm/elégedettség hiánya
 - d. véletlenszerű ítéletek
7. Alkalmazott etikai problémaként tekintünk (valamire), ha:
 - a. vitát feltételez és erkölcsi tartalma van
 - b. konvergens gondolkodással lehet megközelíteni
 - c. megoldása egy algoritmus alkalmazásával történik
 - d. nem jár ellentétes nézetekkel

8. A társadalmi-politikai szabadság egy érdeklődési téma (a következő filozófus) munkáiban:
a. R. Descartes
b. I. Kant
c. J. St. Mill
d. L. Wittgenstein
9. Az utilitarista (haszonelvűség) felfogásában a cselekedetek erkölcsössége meghatározott:
a. a várt következmények elérésétől
b. az erkölcsi törvények tiszteletének szándékától
c. a cselekvés alapjául szolgáló hajlamtól
d. a kötelességtudat által, amelyből végrehajtják a cselekedeteket
10. A társadalmi-politikai felelősség jellegzetes téma:
a. az ismeretelméletben
b. a politikafilozófiában
c. a lételméletben
d. az elveszett idő elméletében

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A bal oldali oszlopban az erkölcs kérdéskörére jellemző sajátos fogalmak és elméletek vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz kijelentések vannak jelölve számokkal. Írjátok a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

a. Hedonizmus	1. Legfontosabb képviselője J. St. Mill.
b. Utilitarizmus	2. Úgy véli, hogy az öröm (megszerzése) az élet célja.
c. Eudaimonizmus	3. Központi fogalma az erkölcsi kötelesség problémája.
d. Deontológiai etika	4. Karl Marx filozófiájának központi fogalma.
	5. Szó szerint <i>jó szellemet</i> jelent.

16 pont

B. Érveljete, hozzávetőlegesen tíz sorban a következő kijelentés mellett vagy ellen: *az egyéni szabadság összefüggésben van a felelősséggel.*

8 pont

C. Alkossatok egy példát, amelyen keresztül nyilvánvalóvá teszitek a *civil társadalom szerepét/fontosságát az egyéni szabadság tiszteletének biztosításában egy demokratikus társadalom keretében.*

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Világos, hogy miért inkább hivatott az ember állami életre, mint a méh vagy bármely más, csoportban élő lény; hiszen a természet semmit nem alkot cél nélkül. Márpedig beszédre egyedül az ember képes az élőlények közt (...)Valójában éppen az a többi élőlénnel szemben az ember sajátossága, hogy ő az egyedüli, aki felfogja a jót és a rosszat, az igazságot és az igazságtalant és minden más erkölcsi állapotot.

(Aristotelész, *Politika*)

Válaszoljatok a következő kérdésekre:

1. Említsétek/Nevezzétek meg az emberi természet két jellemzőjét az adott szöveg alapján! **4 pont**
2. Tegyétek nyilvánvalóvá hozzávetőlegesen fél oldalas terjedelemben az *emberi természet és társadalmiasság (szociabilitás)* fogalmak közötti összefüggést, használva az említett fogalmak filozófiai jelentését! **10 pont**
3. Fogalmazzátok meg személyes véleményetek a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Az *elosztó igazságosság* egy jellegzetes fogalma az igazságosság és társadalmi egyenlőség problematikájának.

1. Említsetek meg két olyan eljárást, amely által megvalósítható az elosztó igazságosság! **6 pont**

2. Szemléltessétek egy konkrét példán keresztül, hogy miként valósítható meg egy elosztási cselekedet (folyamat), úgy, hogy az igazságos legyen! **4 pont**